

Szerkesztőségi iroda:
Rimaszombat, főtér 32. sz. a.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentelen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:
R.-szombat, Losonczy-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetésny-, nyiltér- és felszámolások.

Hirdetési díj:
Egy négy hasábos petítor terfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:
Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. — A előfizetések legezészerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Hát még — ?

I.

Rozzant volt már nagyon az ősi ház, megtépte fedelét a szélvész, hogy az eső csak úgy csorgott belé, meghajlott a mestergerenda, mert az alapjokorát súlyed, repedt a fal . . . „E házban nem maradhatok, mondja gazdája, — építeni kell ujat.” És fölépült a ház szépen, a mint a modern élet megkívánja.

Egy baj volt. Közvetlenül a ház mellett volt a szomszéd csüre, mely az ablaktól elfogta a nap sugarát, s kifejtették a kályhát. Nosza! Meg kell venni a szomszéd csüret, hogy a házba a napsugár bejuthasson, be kell állítani a kályhát, hogy ha a tél jön, ne fázzenek a gazda. . .

Székvároshoz illik, hogy közművelődési intézeteit mind egytől-egyig rendbe hozza. Teheti, módjában áll.

Igy okosodik. Főlemelem népiskolámat, mert első sorban erre van a népnek legnagyobb szüksége. És rendben van. Megalkotom a polgári iskolát, hogy polgáraitom a műveltség kellő színvonalára emeljem. A szót a tett követi. Már kész a terv, hordják a követ, a meszet hozzá, hogy mielőbb fölépüljön. Érdeke úgy kívánja, hogy segédkezet nyújtson a másik szomszédnak, ki nem bírja házat tető alá hozni így szólván: „Barátom! a te érdeked, az

enyém. Te eddig is segítettél, építs úgy, hogy én is befedhessem házamat.” És úgy lön. Mindketten megélnék.

Hát még — ?

De az a csür meg elveszi a világgosságot . . . „Nem tehetem még most, csak pihenjem ki a költséget valamenynyire, megalkuszom azzal a szomszédal is, a kályhát is beállítom.”

Addig hát beszéljünk . . .

Rimaszombat városa föllállítá elemi fiu iskoláját, a legközelebbi jövőben szervezi a polgári fiu iskolát, a gymnasium kiegészítése is már csak időkérdés. Megindult tehát a munka, hogy a megye székhelyének culturalis intézményei teljes megoldást nyerjenek. Ennek így illik, így kell lennie. Az illetők tudni fogják, hogyan ejtsék meg módját ez alkotásnak.

Hát még — ?

Még ezután nagy föladat vár e városra. El kell távolítania amaz elavult, részben ideiglenesen emelt épületet, mely a kilátást „genirozza” s modern stílushoz idomítania a ház másik felét, hogy összhangzó teljes egészet képezzen.

Ez alkotás másik fele a nőnevelésügye.

Az a sürgős, mely a társadalom valamennyi kérdéseit közt a nőnevelés érdekében egyebütt látható, esoda, hogy nagyobb tevékenységre nem serkent bennünket. Tó vagyunk, melybe szűken esorgatja vizét a kis ér. Szerenese, hogy

nem büzhöd el. De az a közöny, melylyel a nőnevelés ügye nálunk találkozik, megmagyarázhatatlan. A nőnem maga csak kivételesen érdeklődik saját ügye iránt. Annyi jeles tehetség, értelmi erő van itt együtt s nem érzi szükségét, hogy nemének legfontosabb kérdésében fölemelje szavát.

Azt mondják: minden kornak rá kell nevelnie a társadalmat, hogy egyegy újabb eszme befogadására fogékony legyen.

Nálunk a nők elemi képzése volt sokáig az egyedüli. Jó, ha az olvasás, írás, kevés számtani ismeretek adták meg az alapot a felületes műveltségnek (?). Egy fokkal (!) fölebb emelkedettknél a köznapi német nyelv gyenge ismeretei magasabb igényekre nyújtottak qualificatiót. És gondoskodtak is sokan, hogy leányaikat a szépeességre vigyék cserébe s befejezzék „nevelésüket”; részint helyben keletkeztek ephemeréletű ugynevezett „növeldek”, melyekben a tanítási nyelv a német volt, a „hasznos ismeretek” kárára s a hazai nyelv teljes hátrányára. Hányan törődnek vele, hogy a leány anyanyelvén helyesen tudjon beszélni, írni? Pedig a jó hazafiak mellé lelkes honleányokat akarunk. — Azt már csak kevesen tehették, hogy „szemök fényét” a fővárosba vigyék, hol — habár szintén föl nem található a nürnbergi töltés — egyebek közt már a francia parli-

rozásban s zongoraverésben idomították őket. Ismét egy fokkal magasabb neme a képzésnek! Ez volt azután a nevelés non plus ultrája.

S ha mindezeket tudod, kegyes olvasó, mire veszed hasznát?

Ne ítélj, kérlek, nem mondok azzal rosszat, ha nőink képzettségét csekélylem. Ez a kor büne. Elismerem, hogy az így képzett leányokból lettek azon lelkes anyák, kik érezvén saját fogyatkozásait, többre kívánják „taníttatni” saját gyermekeiket; de kezeik kötve vannak.

E köteléket föl kell oldanunk. A társadalomnak nem szabad a nőt mostoha gyermekének tekinteni. Emelkedettebb nemzeteknél a nőt szellemi tekintetben egyenjogositották a férfival. Nem azt a beteges emancipatiót értem, mely humbug és hamis; de azt, mely erkölcsi szempontból szükséges, hogy a nő is saját sorsának urává legyen, tudjon az élet minden körülményei közt helyt állni, becületés munkája által tudja existenciáját biztosítani, családját boldogítva és boldogulva általa.

Ha már most magasabb képzésben részesül a nő, nem attól tarthatni-e, hogy — mint szokták mondani — igényei is fokozódnak? Kell, hogy fokozódnak, de nem saját és családja boldogságának rovására. Hol az ész és szív összhangzó művelt-

TÁRCZA.

Hogy jutottam én jegyesemhez?

— Igaz történet. —

(Melynek csak a vége jó s ez is csak azért, mert benne értékes jutalom van kitűzve az olvasó részére.)

Írta: **Kampó de Vaskó.**

Őszintén mondom, szeretem Kányadombot. Sok nevezetességgel bír.

Mindezek azonban nem köthetnének engem e városhoz, de falai közt két nő él, boldogságom megalapítója, egyik közvetlen, másik közvetlen hatásával.

Azonnal bemutatom mind a kettőt.

Az egyik tekintetes özvegy Kányadombi Zachariásné, született Vaskampó Dorottya urnő ő nagysága. Azért adom meg teljes czímét, mert ő abból egy betűt sem hajlandó elengedni; én pedig rokoni jó indulatát nem kockáztathatom; mert csakugyan rokonom, legalább ő azt erősíti, mióta megtudta, minő „solid” — értsd megfelelőleg — fiatal ember lett belőlem. — tehát rokonom, ki a közös szép apa által még Bergengőziából hozott spanyol hangzású nevét ha magyarosította is, de azért rokoni érzelmei irántam nem változtak, amit én itt is azzal hálalok meg, hogy rövidség okaért ezentul csak „ő nagysága”-nak fogom nevezni.

Eszerint nevét már tudjuk. — Korát meghatározni — ha bármely nőnél nehéz, nála épenséggel hasztalan fáradság, mert arra nézve zavarba jöhetne Lawater minden tudományos következtetése; — egyebiránt, ha nem akarok a gyöngédtelenségig őszinte lenni, évei számát úgy 35—40 év közé teszem, hanem azért az sem terhelne lelkiismeretét, ki e számokat megfordítva értené. Külsője elég sima, divatszerűtől öltözködik, tud a napi eseményekről gunyorosan, az irodalomról felületesen eszevgni, kedvenc olvasmányja Kock Pál, Pítaval művei, és „Boccaccio kalandjai.” Van zongo-

rája — a rossz emberek szerint adóvégrehajtásos árverésen vette potom áron — melynek zenéjét ugyan még nem hallotta az ő ujjai alól senki sem, hanem azért hangiegy gyűjteménye magában foglalja mindazt, mit a „polkák” „mazurkák” „cziperlik” mezeje boldondítót terem. Ismeri az emberek „csinját-binját”, melyekről annyi kellemmel tud beszélni, hogy aki „pótlék”-kal terhelt „kávé”-ját egy más estélyről, lakadalomból összegyűjtött esemegéjével társaságában képes volt elfogyasztani, még jól is érezhette magát a pamlagon, melyet ő nagysága, mint kortársát, kiváló gyöngédséggel szokott vendége rendelkezésére bocsátani. Foglalkozása: első forrásból tudni mindent, mi a városban és vidékén történik, avagy nem történik; jó lábon állni minden rangbeli emberrel sőt „ha kifizeti magát” itt ott a polgárokkal is, nőkkel és férfakkal egyiránt házasságokat kötetni és bontatni, a felmerült szükséghez képest; kölesönöket adni és közvetíteni, mint ő mondani szokta „illendő járulmányért”; hűség, garde des dames lenni azon anyák helyett, kiket a „migrain” „köszvény” „takarékoság” vagy a jó Isten tudja miféle körülmény honn maradni kényeszerit ugyan, de azért szükségesnek látják, hogy leányaik egyetlen közvilágolomból sem maradjanak ki, ilyenkor ő nagysága t. i. Kányadombyné gyakorlott ügyességgel tudta kihozni a pillanatot, melyekben esukott szemei szeretetreméltóknak találtattak, nem is fogyasztott senki oly sok fagyaltot és ezukorkát, az udvarlók hálái elismerésének e szopogatható jeleit, mint ő nagysága, kinek zsebei — de ezt csak a rígalmazók mondják — csak egynehány centi metterrel volt rövidebb a feneketlen pap zsákjánál, akarám mondani „a pap feneketlen zsákja”-nál. S ha egyáltalán más dolga nincs, férfiak közt „pagáte”-ot kergetni, „praeferanceo”-t „calabriás”-t ütmi, inni, — de nem vizet — szivarozni, nők köre jelen nem levő egyént és mindenkit megszólítani avagy feldicsérni, a mint érdekeire nézve haszonhajtónak mutatkozik. Hivatalos

órája rendszeren d. e. 11—2-ig, — neki itt kezdődik a dél — máskor csak különös esetekben fogad, a mi egyebiránt nagy ritkaság, lévén egyik fő életbölcséségi elve: „A sült galamb számba nem repül magától.” Mindenütt szívesen látott vendég, leányos házaknál legfőképen első mert „tekintély”, kitől egyetlen szemhunyorítás alig, hogy valamely „szóbeszéd”, „mende-monda”, „napirend”-re vétesék, vagy arról leereszsek. „hiteleinek” vagy „nem hitele”-inek elismertessék. Anyáknak „kedves barátném”, apáknak „édes”, „drága” avagy „tisztelt nagysám”, leányoknak fiatal asszonyoknak „Dóra néni” — ugy szemből — háta megett „Sybilla” kinek kinek izlése szerinti jelzővel megtoldva.

De itt ő nagyságától megkell válnunk, hogy Márhát is bemutatthassam. Ő a második a kiért szeretem Kányadombot. Márhát azon se nem szép, se nem rut alakok közé tartozik kik arczuk szolid és mégis akaraterőre mutató kifejezésének kellemes hatásával, nemes tartásukkal, ha szenvedélyes lángra nem gyújthatják is a férfi szíveket, de állandó besülésre, tiszteletre indítanak. Jellemzése végett csak annyit jegyzek meg, hogy tökéletesen illett reá egy nagy neví író azon állítása hogy „Azok a legderekből leányok, kikről a világ semmit sem beszél.” Hanem hiányzott benne korunk növelési rendszerének több rendű és legfőbb fontosságu követelménye: idegen nyelveken nem beszélt, mert ha a német nyelvet értette is, de nem tudván gondolatokat azokon folyékonyan kifejezni, csak anyanyelvén, magyarul beszélt, idegent csak elkerülhetlen szükség esetén használt, hangszerek kezeléséhez nem volt hajlama, azért nem is gyötörte velök sem magát, sem a mások fülét; a hízégs, emberszólás tudományát a kétértelmű sikamlós kifejezéseket felfogni nem volt képes, a miért ismerősei „álszenteskedő”-nek nevezték el; a divatot csak annyiban kísérte figyelemmel, amennyiben ezt az illem és jó izlés kívánta.

Ellenben gyakorlott egy háztartás köve-

telte minden teendőben, kezdve konyhája tisztán, rendben tartásán, egész öltönye megvarrásáig. Ez titka, bár takarékos, de szükségét nem látott életmódjának.

Azonban be kell vallanom, hogy mindezen árny és fényoldalaival csak „mások” értékesítése nyomán bírtam tudomással, miután sohasem juthatott eszembe helyzetét közelebb „szemügy”-re venni, lévén Márhát sokkal elzárkózottabb, hogysém egész történetünk napjáiig megközelítenem sikerült volna.

Azt azonban tudtam, hogy az „udvarló”-kat, szépelgőket nem tűri maga körül semmiféle alakban, de nekem, még e túlzásig vitt tartózkodása dacára is tetszett, sőt talán annál inkább tetszett, s így gondom volt reá, hogy mindazon figyelemmel, mi terhére nem lehetett, elhalmozzam. — Ovakodtam őt magányában meglátogatni, s így megmenekedtem attól, hogy kedvezőtlen elővéleményt tápláljon irántam. Mindent inkább éreztem iránta mint szerelmet, de hogy is lehetett volna „szerelmes”, hisz ez a gazdagok kiváltsága, mi pedig szegények vagyunk. Szövetségünkre azt mondotta volna a gatyás ember: „összekelt az éhség a szomjúsággal”, én is gondoltam erre.

De hát mint mindenben, úgy az én életemben is ott kotnyeleskedik a véletlen, még pedig Kányadombyné ő nagysága által indítva meg egy kis papíron, mely hivatva lett fejmem fölé ragyogó eget borítani.

Tehát itt lép fel ő nagysága, mint boldogságom közvetítője, ki ha ezt előre tudja, — ámbár nem tudom miből? — okvetlenül 40%-ot köt ki magának.

Egyik borongós, ködös, téli vasárnap délutánján, mely épen alkalmas volt arra, hogy zsebeim ürességének közeli és távoli okairól elmélkedve, összehasonlítást tegyek munkálkodásom és annak eredménye; szerény vágyaim és az elért való között: betoppan hozzám egy szurtos nem tudom melyik utca sarokról csipett iparos tanonez, s kezembe nyom egy látogató-jegyet ilyet ni:

ségre tesz szert, ott nincs mit féltetni.

Ez a nevelés föladata.

Hát még — ?

Semmi más, csak az eszközöket jól meg kell választani hozzá. Ezeket most már maga a társadalom adja; egyesek ereje hozzá kevés.

Rövid időn belül a szükség, hogy valamint a hadi tudomány, mely szerint a személyes vitézség most már mit sem ér, ha a szőró lövegek egész hadoszlopokat semmisíthetnek meg, más eszközökkel rendelkezik a győzelem biztosítására, úgy az egyesek vállalatai fölött a kor napi rendre tér, az avult intézmények lejárják magukat. S ha van is értelme — ez idő szerint még, — hogy a törvény megadja a magánosoknak az iskolafenntartási jogot, hogy ott, hol a társadalom, a község nem tesz eleget az oktatás követelményeinek, egyesek működjenek közre; e palliatív rendszer sokáig fenn nem tarthatja magát, mert az önzés kezében könnyen kétélű fegyverré válik. Gyakran valóságos reclam, tullicitálás hangzik föl e téren, mert — hja! — kenyérkereset, nem benső hivatás ragadja e térre az illetőket. S e vásári zajban nem csoda, ha a komoly elhatározás, szándék, törekvés, munka szintén olybá vétetik, mely csak arra szolgáljon, hogy némelyek kegyét keresse, hiúságának tömjénezzen. S ha mégis az önértet, a hivatás bátorodik nem tömjénezni, hanem megy a maga útján? Nos akkor — akkor lássa, hogyan boldogul, hogyan kell odadobnia utolsó garasát is az ügyért, melynek szolgált, ha „nem zárja be a boltot.“

Ama humbug megsemmisítése, amaz önzetlen törekvés megmentése a társadalom föladata.

De talán elég is ez őszinte ömlengésből, térjünk át a dolog practikus oldalára.

Hát még — ?

—br—

A megyei közg. bizottság febr. 14-én tartott havi ülése.

A tagok egynek kivételével teljes számban megjelentek. Az erdőtörvény értelmében szükséges hivatalos esküt 17 erdész tette le az ülés megnyitása után. Az erre következő

4 Órán szívesen Lát Kávéra

természetes, hogy a tuloldalon, öt águ korona alatt az „özvegy Kányadomb Zachariásné, született Vaskampó“ név díszelgett aranynyomásban. (Folyt. következik.)

Az életunt.

(Tanulmány.)

Nagyon ártának reputációjának (!) ha most egyszerre az „életuntás“ témája fölött kezdenék philozophizálni, okvetetlen belesülnék, — különben meg a tudós értekezéseknek, (épp úgy, mint a verses dictióknak) csak „közvesorak“ alkalmával vagyok barátja, mikor t. i. sokan hallanak, s a sok közül legalább kevesen meghallgatják, étvágyrontó (vacsora előtt) értekezésemet vagy szájjöblögetőnek alkalmas „marakodni akaró“ verselményemet „vacsora után.“

Most egy tanulmányt mutatok be, irásban egy kedves — hozzám legközelebb álló — barátomról, dolgotlan, az unalom szörnyetege által elkínzott olvasóimnak.

Ki ez a jó barát? senki, azaz hogy valaki, t. i. Plato tollatlan, kétlábú állata: egy fél ember, ki még ifjúságának delelő pontjára se jutott, — fiatal, (mint nevezni szokták) aggyastyán. — Sápadt, „elkényszeredett“ arcu, melyen nem a lemondás keserősége ül, de róla mély szenvedések (öntudatos szenvedések) nyomai sírnak le, — egy életunt ifju, a föld pathológiájának egy betege: extra kiadású példány, minő kevés található, különösen kisvárosokban.

Ki ő? mi a neve? Legjobb lesz megkérdezni őt magát, — én bizony — intim viszonyaimnál fogva — el nem árulom. Tulajdonságai, szokásai, szolgálók, — állítások kedves olvasóim maguk élébe.

alispáni jelentésből megírtuk, hogy egy tisztviselő hivatalos hatalommal való visszaélés miatt fel lett függesztve, a megyei pénztárak az e végből kiküldött bizottság által január havában megvizsgáltattak s a közbiztonság elleni nagyobb vétések nem merültek fel. Az egyes ügydarabok közül közérdekű a népszámlálás eredményéről szóló jelentés, mely szerint a megye lakossága 165165 lélek, azaz 8273 vagyis 4.77 százalékkal kevesebb mint 1870-ben. Ezen eredmény iránt, mely részletesen ezen mai számban közöltetik, az orsz. statisztikai hivatal kétséget támasztott, miért is a népszámláló felügyelők az adatok újból felülvizsgálására felhívatnak. Ily fontos ügy valóban megérdemli a pontos, lelkiismeretes felülvizsgálatot, mert feltűnő, hogy a rimaszécsi járás is, mely sem terméketlenség, sem a legtöbb esetben felhozott iparpangás által nem volt annyira sújtva, mint megyénk többi járása, lakosságában leginkább fogyott. Ezen kívül nagyobb vitát keltett a kuntaplocai közbirtokossági bérlő felügyelője az alispán azon másodfoku határozata ellen, melylyel a Sárkány-féle vasgyár provisoriatust a pálinkamérésre is a bányajog szerint jogosítottnak mondja s az első fokú, regaleconkistást megállapított határozatot feloldotta. A bizottság az alispáni határozatot tette magáévá.

Az adófelügyelői jelentésből kiemeljük, hogy a hadmentességi adó esekély mérvben folyik be, miért is e ezébből külön intézkedés történt. Az illetékkiszabási hivatal f. é. ápril 1-jén fog Rimaszombatban felállíttatni.

A közokt. miniszterium 200 frtnyi segélyt utalványozott a bánrévi községi iskola fentartására, Remenyik-Radványi Jusztina jolsvai női munkaiskoláját engedélyezte s felhívta a bizottságot, két oly tanító kijelölésére, kik 1880-ban a magyar nyelvet nemesak írni, olvasni, hanem beszélni és érteni is tanították. Ezen kijelölés meg is tétett. A rozsnói izr. hitközség iskolája 400 frtnyi segélyre az izr. alapból ajánlatot s még két új községi iskola felállítására iránti kérvények elintéztettek.

Ezen bizottsági ülésben id. Hegyessy Sándor és Mihalik Dezső, mint utjonnan, illetve újból választott tagok megjelenvén, melegen üdvözöltettek s ennek kapcsán az albizottságok is kiegészítettek.

Gömörmezei népszámlálás.

Az 1880-ik évi 52. t. cz. által elrendelt népszámlálás, megyénk területén, a kitűzött határidőn belül szabályszerűen és minden fenn-

Bölesészeti igazság: a nagyon hirtelen itélet többnyire gyanus.

Sokan őt a melancholia betegének tartják, nem májbetegnek mint a filiszterek okoskodnak, de philosophiai melancholicusnak. Én tudom, hogy nem az.

Eletunt, egyéb semmi. Ismerjük meg közelebbről.

Kéves helyen láthatod, — a kéves helyen is rövid ideig. Nem találja magát sehol jól, nem találja sehol másnak, mint unalmas, kiállhatatlan fiatalembernek.

Ha beszél — izetlen, közönyös modorának találod. Ignorál mindenkit, nem fordul senkihez, nem törődik senkivel. Ha kérdezed, a hideg udvariasság hangján válaszol, derekát nem hajtogatja, derékszöveget különben még köröz meg vonalzóval se tud csinálni.

Beszélt előtte tudományos alaposággal irodalomról, művészetéről, — akár Csanády stílusában politikáról, ifju lelkesedéssel szerelemről, asszonyias könnyelműséggel vagy férfias komolysággal házasságról, — örömről, reményről, hiába, — magyarul mondva: nem veszi be a természete, de dalold el előtte:

„Szo noruan züg, büg a szél
Csendről, nyugalomról beszél;
Kis madár eszeveg az ágon,
Temetőbe, sirba vágyom,
Temetőbe, sirba vágyom
Sirba vágyom“ . . .

már ekkor nyakadba borul, veled érez, veled sír. Ebben a hat sorban van életének egész költészete, vagy mit mondok: prózaisága.

Esze van — magához való, szíve? nincs. Vagy ki tudja?!

Egyszer kérdeztem tőle komolyan: ugyan mi érdekl mégis? Arezol ütött keserű feleletével: semmi. A város eseményei, a pozitív élet hajhászóinak kábító lármái kikerülnek figyelmét.

Egy városi ecelebrítás, mindenható (a maga helyén) urnak lesz-e ma névnapja, egy operette — társulat elkényeztetett primadon-

akadás nélkül végrehajtatván, addig is, míg a munkálat rendszeres feldolgozása alapján, a népességi viszonyok részletesen előtűntethetők lennének — alkalom s időszerűnek tartjuk a

népszámlálás eredményét legalább főbb tételeiben közölni.

A megye területén beadott:

Sorszám	Járás és r. t. város megnevezése	Házi gyűjtő lajstrom	Számoló lap		Összesen	A lakosság összes száma járásonként
			fehér	kék		
1	Rozsnói járás községeiben	4046	11233	12422	23655	34187
2	Rozsnó r. t. városban . .	852	2254	2476	4730	
3	Dobsina r. t. városban . .	979	2898	2994	5802	
4	N.-rőcei járás községeiben	4584	14336	14967	29303	33868
5	Jolsva r. t. városban . . .	497	1287	1378	2665	
6	Nagyőröze r. t. városban . .	250	853	1047	1900	
7	Rimaszombati járásban . .	4797	14553	15005	29558	34392
8	Rimaszombat r. t. városban	636	2259	2575	4834	
9	Rimaszécsi járásban . . .	5036	14885	16047	30932	
10	Tornallyai járásban . . .	6114	15343	16443	31786	31786
	Összesen . . .	27791	79811	85354	165165	165165
	Az 1870. évi népszámlálás alkalmával volt . .	27084	84990	88448	173438	173438

Ha a két utóbbi népszámlálás eredményének főösszegét összehasonlítjuk, kitűnik, hogy megyénkben a népesség az utóbbi 10 év alatt 5179 férfi és 3094 nő, összesen 8273 lélekkel fogyott.

A lakosság apadása járásonként következőleg oszlik meg:

1. A rozsnói járásban 1881-ben: 34187, — 1870-ben: 36070, — fogyott: 1883.
2. A nagyőrözei járásban 1881-ben: 33868, — 1870-ben: 35810, — fogyott: 1942.
3. A rimaszombati járásban 1881-ben: 34392, — 1870-ben: 35239, — fogyott: 847.
4. A rimaszécsi járásban 1881-ben: 30932, — 1870-ben: 33029, — fogyott: 2097.
5. A tornallyai járásban 1881-ben: 31786, — 1870-ben: 33290, — fogyott: 1504.

Összesen 1881-ben 165165, — 1870-ben 173438, — fogyott: 8273.

Megyénk területén lévő 5 rendezett tanácsú város közül a lefolyt tíz év alatt a lakosság száma szaporodott Dobsinán 297, Rimaszombatban 38 lélekkel; ellenben fogyott Jolsván 411; — Nagyőrözen 158 és Rozsnón 125 lélekkel.

Nagyobb apadást tüntet elő a számlálás (40 lélekszámon felül)

1) **A rozsnói járás:** Berzete, Csetnek, Feketeptak, Fekete-Lehota, Genes, Gezezfalva, Göcs, Kraszna-Horka-Husszurút, Kraszna-Horka-Várallya, Kuntaploca, Körös, Markuska, Nadabula, Oláhptak, Rekenye-Ujfalu, Restér, Rochfalva, Felső-Sajó, Nagy- és Kis-Szlabos, Uhorna és Nagy-Veszverés.

2) **A nagyőrözei járás:** Filler, Gerlieze, Kövi, Murány, Murány-Huta, Nandrás, Ploszkó, Ratkó, Ratkó-Szuba, Ratkó-Lehota, Répás, Szirk, Sumjác, Telgárt, Vizesrét.

3) **A rimaszombati járás:** Bakos-Török, Fűrész, Hruszó, Kokova, Kraszkó, Lukovistye, Osgyán, Orlaj-Török, Ráho, Rimabrézó, R.-Zsaluzsány, Rümöcza, Tamásfalva, Varbócz.

4) **A rimaszécsi járás:** Ajnácskő, Almágy, Balogfalva, Bátka, Bellény, Béna, Bugyikfalva, Csoma, Dúlháza, Felső-Hangony, Gesztes, Gesztete, Harmacz, Jánosfi, Kis-Gömöri, Pádár, Pálfalva, Perjése, Radnót, Ra-

kottyas, Simonyi, Sörg, Szentsimon, Szútor, Várgede, Zabar, Zsíp.

5) **A tornallyai járás:** Agtelek, Alsó-Falu, Alsó-Kalosa, Alsó-Szuba, Baracza, Csoltó, Dereck, Füge, Felső-Szuba, Hosszuszó, Imola, Kánó, Kecő, Lénártfalva, Lévárt, Lieze, Méhi, Mikólesány, Nasztraj, Otrokoec, Ragály, Reeske, Szentkirály, Szkaros és Trizs községeiben.

Ellenben a lakosság száma szaporodott (20 léleken felül) — Nagy-Hnilecz, Pelsücz, Alsó-Sajó, Szalócz, Helpa, Krokova, Lubenyik, Pohorella, Polonka, Rákos, Umrla-Lehota, Vernár, F.-Zsaluzsány, Forgácsfalva, († 618) Gyubákó, Klenócz, Likér, Nyustya, Rimabánya, Tiszólez; — Alsó-Hangony, Dobóca, Föld, Felső-Balog, Gusztona, Iványi, Majom, Rimaszécs, Uzapanyt, — Bánréve, Hanva, Héth, Horka, Királyi, Lekenye, Málé, Pelsücz-Ardó, Putnoka, Sajó-Gömör, Sajó-Lenke, Sztárnya, Tornallya (252) községekben.

Megyénk lakosságának ily tetemes, 8273 lélekszámmal történt apadását (mely az összes lakosság 4.77% felel meg) mily okok idézhették elő? megbízható alapon csak is a népszámlálási munkálat feldolgozása után, a népmozgalmi viszonyok összehasonlításából lehet meghatározni. Azonban kétségtelenül lényegesen befolyt a lakosság kevesbbedésére az

zsártos vénasszony ki nem hozzák phlegmájából.

Ezért fogják rá a esábitó leányok, nyelvvel menyecskek és házastárs vénasszonyok, hogy bolond nögyülő. Nem az.

Sokan szerencsétlennek, boldogtalannak, — esalódottnak tartják, — (talán egyik sem) mint ilyet vizsgálni ne próbáld: a teremőtől se kér Gileád balzsamot.

Mit akar hát ő? Vár, míg elvesz — míg semmivé lesz. Ezért igen meg vagyok győződve, hogyha hirtelenben kiütne egy osztrak-magyar háború, s Mars fia lehetne, bizonyosan a legveszedelmesebb helyet kérné ki kapitányától s nem nagyon riadna vissza két golyótól a mellbe.

Mi bántathatja? Harapófogóval se húzod ki belőle ennek okát, azt csak magának mondja el tanultan éjszakákon, mikor megszállja a monologizálás ördöge, s fülebe susog olyan szavakat, hogy fejével a falnak rohan — szétzuzni azon koponyáját. Problema az ilyen élet, melynek megoldása avatottira vár. Igen sokat tudni róla, ez a sok fölér majdnem a semmivel. Örökös kétely, örökös bizalmatlanság még önmagával szemben is.

Hányszor hallgattam ki, mikor Ingeborg-ként dudolta:

„Szegény anyám, ha tudta volna
Dehogy szült volna engemet.“

Hogy miért? arra feleletet még attól az arczképtől se kaptam, melyet esténként íróasztalára maga elé állít, ha írni akar nem egészséges lelki hangulatban, a sentimentalismus italától elkábítva. . . .

Életuntásá okának forrását tán-tán megközelítem, — lehet, hogy a semmiség, a földi lét semmiségének, vagy önmaga semmiségének érzete az; vagy — mert 100 erkölcsi s lelki baj közül (fiataloknál) 99-nek gyökérok az asszony, — úgy okosodom, mint a „hasonszenvi gyógymód“ barátja: az én barátomat nő változtatja át, tehát nő változtatja meg, — ha ez nem áll, majd meg változtatja a . . . sir.

Fóthi Béla.

1873-ik évi cholera-járvány, — valamint az utóbbi szüktermésű évek alatt előállott nagyobb halandóság — nemkülömben az ipar, különösen a kisebb kézműipar pangása sok munkás kezét kivándorlásra kényszerített, a mint különösen Jólsva, Nagyrőce, Rozsnyó, Ratkó — iparral foglalkozó városok lakosságának tetemes apadása igazolja.

Aránylag legnagyobb az apadás a rimaszécsi járásban, — legkisebb a rimaszombatiában. **BL.**

Időszervi reflexiók Széchenyi eszméire.

„Segíts magadon; az Isten is úgy segít”

Mint már a czim is kifejezi, nem dicső életünk külsőségeit; születését, tetekben gazdag életét, küzdését, szenvedését, pokoli kínjait s borzasztó halálát akarom itt időrendi sorozatba szedni: ez a történelem komoly szavu muzsájának kötelessége.

Jellemek titkait felkutatni, belső valóját ismertetni, lénye mélyébe hatolni szintén nem merem megkísérteni; ahhoz egy nagyobb, hozzá méltóbb tehetség szükséges, hogy e nehéz feladatot megoldja. A „legnagyobb magyar” emlékének szentelt e pár sor ezélja csak az, hogy felidézze eszméit, intencióit, melyek a regeneráció nagy munkájában őt vezérelték, milyenek szeretete volna látni Magyarországot, s hogy reménye, melyet táplált, a czél, melyért küzdött, mily mértékben teljesült?

A nemzet monumenta is érzésrobt emelt nagy nevének. Magasztos érelemtől áthatottan tekintheti politikai vezérét, prófétáját, megváltóját minden magyar!

Már megszoktuk érdemnek és dicsőségnek tartani, ha valaki szorgalom és vasakarattal emelkedik alsóbb rétegből magasabb pozícióra, de ez már oly mindennapi, hogy sokkal magasztosabb feladatnak tekinthetjük, ha valaki gazdagságáról, kényelméről lemondva, megfeszítő munkára szenteli idejét, nemzetének áldozza életét. Az ő hallhatatlan nevére sem a grófi korona esillagai, mint inkább jelleme, akaratereje, végzetlen honszerelme árasztanak utófényt.

Szegény elfelejtett, elmaradt nemzetünknek Isten nem adhatott volna nemesebb reformátort, mint őt, akaratereje és hazaszeretete képesítette őt minden nagyra. Leküzdötte kora elfogultságát, a nép makacs közönyét, utat tört eszméinek, melyért mindent eltűnt, melyért mindent megtett; pedig nem bírt hatalommal, nem rendelkezett eszközökkel, nem alkalmazott erőszakot, de tudta, hogy eszméinek, melyre a nemzet még nem ért meg, idővel győzni kell.

Már korában is sokan megértették, eszméi lázas forrongásba ejtették a szellemeket, de voltak olyanok is, kik már akkor megretentek, nem hittek a merész igékben, miket ókori prófétaként kijelentett, hogy „Magyarország nem volt, de lesz!” De azt hiszem, hogy napjainkban, midőn már az ő eszméi többé-kevésbé diadalra jutottak, méltányolhatjuk őt csak kellőleg s csak most vagyunk képesek az ő valódi nagyságát felfogni, midőn halhatatlan tetteinek örökös élő bizonyosságai az egész országban föllelhetők, midőn eszméi igazságtalán élnek, s kell hogy éljenek minden magyar szívében!

O nem úgy, mint napjainkban sok honatya, kire a nép legnagyobb bizalmát ruházta, hogy képét viselje ott, hol az ország sorsa fölött határoznak, hol vérevel és pénzével rendelkeznek; e magas állásokra nem érznek hivatást vagy rendszerint hivatásukra nem fordítanak kellő tanulmányt; legtöbbször nem ismeri multunkat, félreismeri jelenünket, nem tekinti jövőnket, csak a pártérdek ezélja lebeg előttük, könnyelműen lépnek a szavazó urnához, hol a kiejtett „igen” vagy „nem” melly ország érdekének szolgálnak és artanak s milliók sorsa felett rendelkeznek, e tekintetben sem szívelik meg mesterök jóvendölését; mely szerint: „megjő az idő, midőn a pártok szava elhallgat s az egész nemzet látva, hogy veszélyben forog, feledi az egyes kérdéseket, melyek fölött pártokra szakadt, s a haza közös zászlója körül fog csoportosulni.” A veszély pedig már nyakunkon van, de a legtehetségebb erők még mindig idegen érdek szolgálatában!

O nem vonult, mint parlamentünk fele, a semmittevés zugába, hogy a kényelmes negatív terén jajgasson a haza sorsa felett. Széchenyi nagy szorgalommal tanulmányozta a multunkat, törvényeinket, szembe állította a multtal a jelent, felismerte a tennivalókat, megoldotta vajdó társadalmunk nagy problémáit és ezeket a lángész igazi erejével átértve mérlegelve fogott csak hozzá honboldogító munkásságához, csak így kezdte reformatori munkáját.

O nem volt pessimista, mint a mostani hazafiak legtöbbször, kik már csak blazirt mosolylyal felelnek minden reményre, ha hazánk sorsáról van szó: ő hitt, remélt kimondta a nagy biztató szót, nem a multban kereste az egyetlen vigasztalást, hanem jövőnkre fordította a tekinteteket.

Lássuk már most, mi volt az ő politi-

kai hitvallása, mi volt legjobb ezélja, miképen akarta igéit testesíteni. Legjobban megértjük őt saját szavaiból „Feladatunk — ugymond — az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátosságait, mint erejét megőrizni, szeplőtlen minőségben kifejteni, nemesíteni, erőt, erényeit egészen s így új eddig nem ismert alakban kiképezni s a végezhöz, az emberiség feldicsősítését vezetni, — ez a feladat. Hivatásunk nem esékélyebb mint a világot egy új nemzettel gazdagítani” — Bár csak e szellem hatna át mindnyájunkat, hogy mindenki erejéhez és hatalmához mérten munkálkodnék nemzetünk megerősítésén, mert csak egy erkölcsileg és anyagilag erős nemzet állhatja ki a küzdelmet és megpróbáltatást. Ez irányban pedig nincsen hazánknak egy fia, ki bármily szerény körben ne munkálkodhatnék hasznosan, nincsen egy s, ki az erkölcsök elvadását ne szelidíthetné, nincsen egy is, ki saját pénzügyi és anyagi viszonyát rendezve parányi befolyást ne gyakorolhatna az állam felvirágozására, e tekintetben már a küzdés a munkálás inkább az egyesek a polgárok kötelességei, anyagi és erkölcsi boldogságunkat nem ériük el soha törvényhozás és intézmények által, hanem csak magunk viselése és szorgalom által, mert a jó törvény védelmezheti ugyan életünket, vagyonunkat, de anyagi és erkölcsi bukástól nem óv meg soha.

Széchenyi e nagy ezélja, hogy t. i. a nemzetet szellemi és erkölcsi magasba emelje — még koránt sines elérve; ha az érem egyik részét nézzük ugyan, némi megnyugvás tölti el lelkünket: van életerős nyelvünk, irodalmunk, tudományos intézeteink, nincsen tudomány-ág, melynek hivatott művelője ne lenne, szellemi műveltségünk, melynek oly rövid története van, a versenyt kiállja a tudós külfölddel; de az érem másik fele csak aggodalmunkat, honfium bánatunkat növeli. Az erkölcsi világban nem sok vigasztalót lelünk.

Legszébb erényeink: a magyar speczifus haza szeretet, vallásosság, becsületesség, hűség kiháló felben. Nem tiszteljük más becsületét, vagyonát, gonyt üzünk a legszentebb érzelmeinkkel, hűtlenség lettünk Isten, hazánk, hűtlenség a társadalom s magunk ellen. Zsebrudogott kézzel állunk a nyomor előtt. Legtöbbször közönyösek vagyunk a káros tudatlanság az ehez nyomor, a vigyorgó erkölestelenség iránt, melyek elosztásában pedig mindnyájan részt vehetünk. Félrevonulunk a dicső küzdelemtől, mely az igazságtalanság és jogtalanság leküzdésében áll, így mindennap vétkezünk az ész, a szív, a társadalom ellen, vétkezünk Széchenyi geniusa ellen, ki pedig kijelentette, hogy „semmi sem győz csak a lelki felsőbbesség.” Hatalmas és dicső nemzetét csak úgy lehetünk, ha mindig az erkölcs útján haladunk. A nemzetnek pedig erénye és felsőbbesége csak annyiban van „mennyeiben lehető legtöbb tagja betölti saját helyét férfiasan szeplőtlenül.”

Mindazon üdvös eredményeket s megvalósulást mindannak, mit Széchenyi eszményül tűzött a magyar elé, csak úgy fogjuk elérni, ha nemzeti nyelvünket továbbra is hű ragaszkodással fejlesztjük, a műveltség minél magasabb fokára törekszünk, a számbeli kiesésünket egyéni értékünkkel hatványozzuk, — leginkább pedig, ha oly erkölcsi szulura törekszünk, mely nélkül egy nemzet nem élhet, vagy, ha él is: csak tengődik, de előbb utóbb is szabadságát és függetlenségét veszítve szolgává lesz!

Doby Béla.

A Terray-jubileumhoz.

Korunk egyik nemesebb vonása látható abban, ha azoknak, kik a közpályán elismerésre méltó érdemeket szereztek, még életükben nyújtjuk a hála koszoruját. Ugy is küzdelemmel teljes ez az élet, sokszor megkeserítik azt egymásnak az emberek; hát mégis csak szebb, ha virággal hintjük meg az érdem útját.

— Terray Károly e városban élte le java részét munkás életének. Ugy illett tehát, hogy volt rimaszombati tanítványai is megemlékezzenek az ősz tanférium örömnemepén érdemeiről. S ha össze nem esik a jubileum napja a gymnasium javára rendezett hangversenyyel, tömeges küldöttség tiszteleg vala az ünnepelemlől. Így csupán a losoneziak albumának tartalmához járultak s egy esimes ezüst sorleg megküldésével fejezték ki őszinte szeretetüket egykori tanárunk iránt. A kísérő sorokra a jubilált következőkben válaszolt:

„Mélyen meghatva azon érdemem feletti kitüntetés által, melylyel engemet tanárságom 38-dik évfordulója alkalmával elhalmozni kegyeskedtek, alig találok szavakat ezen megtiszteltetés megköszönésére.

Hosszu s fáradsággal teljes tanári munkálkodásom alatt igyekeztem a haza és a vallás számára oly erős férfiakat nevelni, kik, ha kidülnének a régiak, még nagyobb s erőteljesebb terjesztői lehessenek a jó és nemes eszméknek. Életem véghatárán elmondhatom, hogy nem hiában küzdöttem s hogy az általam hintetett magvak erős fákka növekedtek föl; ez a mi leginkább megnyugtat egemet s vigasztalást nyújt örögségemben.

Fogadja... s fogadják mindnyájan rimaszombati tanítványaim hálám s köszönetem őszinte szívből eredő kifejezését — azon megtiszteltetésért, melyben engemet részesíteni kegyeskedtek. Ha érhetett kitüntetés az életben, az én tanítványaim által lett kitüntetésnél bizonyára semmi sem lehetett nagyobb.”

Adjon a gondviselés az érdemekben gazdag tanfériumak még sok örömet, hogy munkásságának felszázados évtordulóját megünnepelelhessük s addig is a nevelésügy javára boldogul éljen!

Levelezés.

Nyustya, február 15.

T. szerkesztő ur! A f. hó 12-én megtartott brézói bál fényesen sikerült. Szerettem volna, ha személyesen győződik meg erről.

Már szombat délelőttjén gyülekeztek vendégeink, nagyobb részök a d. u. vonattal érkeztek, — a zöme pedig este felé tartotta bevonulását. Köszönet Rimabrézó intelligenciájának, mely a vendégek elszállásolásában egymással csaknem vetekedett. — jutott mindenkinek bőven, legbővebben Marton Kálmán ügyész urnak, a ki garçon ember létére egy-maga közel 30 vendégnek ellátásáról volt szives gondoskodni.

Az egyszerűen de izléssel díszített tánczteremnek — a karzattal szemközti oldalán fehér alapon egy nagy veres kereszt képezte azon symbolumot, — melyet a rendezőség a bál sikerének biztosítása ezéljából kitűzött. Alája következő mottonak kellett volna jönnie, de a tér szűke miatt az egyik rendező zsebében maradt. Kevesen olvasták s azért ide iktatom:

„Az üdv kereszte hív... jertek!... áldozatok.
Ki tömjént, ki mirrhát, s a mi jól hoztatok...
Vérző sebre tépest... aléltnak üdülést...
Elhaló hadfnak utolsó enyhülést...
Könnyező árvaéknak, özvegyeknek vigaszt...
— Oh, Hazám hölgyei, jól értitek Ti azt!
Áldozatok szívből a „Kereszt” jelében...
S megáld az ur Isten, a Jézus nevében!”

(Liszky János.)

S a költőnek igaza volt, midőn a haza hőlgyeinek áldozatkész szerető szívéhez appellált; mert oly szép számmal s a megye oly sok vidékéről sereglettek össze tánczolni a Genfi kereszt színe alá, hogy a vendéglői nagy terem zsufoltság meglett. 8 óra után vette kezdetét a táncz, s midőn megyénk irigyelt művésze Rácz Janesi rákezdte az első négyest, 40 pár állott egymással szemközt.

S ha e szép szám már maga is hirdeti a mulatság sikerültét úgy még jobban igazolta azt a kivirradtig tartó kedélyesség és fesztelenség jó kedv. Hogy pedig hölgyes is volt, arról tanuskodják a diszes fénykoszoru, mely ha a sebesültek ápolása körül is oly fíradhatlan lesz s erről teljesen meg vagyok győződve, — mint a milyen kitaró vala a tánczban; akkor nem kívánom ugyan a mobilisatiót, de már is iryiglenem a haza érdekében megsebesültek sorsát. Ott láttuk: Jankó Miklosné Csetnekéről, Dapsy Viktorné Özdrol, Kubinyi Kálmáné Nyustyáról, Szentmiklóssy Gyuláné, Boezkóné, Belezkyné és Kotzmáné. A bokorának bimbói valának a három Marton k. a. ugyanannyi Gáber nővér, a Török, Kubinyi, Duda és Szmik nővérek, továbbá Dessewfy Gizella a tilinkó művésznő, Bazilidesz Matild, Molitöriz Etelka, Körtvélyessy Aranka Sárosból, Madarassy Anna, Tibold Ráriska, Záborszky Clementin, Lúcze Vilma és Vicsiány Gizella k. asszonyok.

A bál fényét megjelenésök által emelték Marton Rudolf törvényszéki elnök, ifj. Török László árvaszéki jegyző, Jankó Miklós országgyűlési képviselő, Fáy László, Ruthényi Béla földbírtokos, Hanvay Zoltán, Sebök Pál, Czi-bur Pál, Okolicsányi Gáspár, Mihalik Dező directorialis tag urak, a vasműgyesületi felügyelő — több tisztviselővel együtt stb. Felülfizettek: Fáy László 9 frt, Kuhlinka Gyula 2 frt, Ruthényi Béla 1 frt, Szakmla Robert igazgató 1 frt, Okolicsányi Gáspár, Koreny Gyula, Adriányi Ernő, Knöpfler Károly, Tibold József, Pöschl Albin, Kuchta András, Papp József és Botka Imre urak egyenként 1 frttal. Összesen 22 frt. Fogadják az illetők a jótékony ezél érdekében hozott anyagi áldozatokért, a „veres kereszt” egylet hálas köszönetét.

A bál folytatását képezte ama piknik, melyet kedves rokonai tiszteletére Marton Kálmán ügyész ur lakásán rendezett, hol az összegyűlt 40 főnyi társaság, nem csak a vendégszerető házi ur gazdag terítéki asztalát tanulata ösmerni, de a Rácz Janesi kellemes zenéjében is részesült. Hogy a táncz s a táncz mellett az igazi kedélyesség, a derült jó kedv sem hiányzott az önkényt értetődik. A társaság reggel felé oszlott el. **Anonymus.**

Hírek és vegyesek.

— **Haladunk.** Mint a közigazgatási bizottság február 14-én tartott havi ülésének jelentéséből kivihetik olvasóink: városunkban egy szükségét pótló hivattal több lesz, —

t. i. az illetékkiszabási hivatal fog itt felállítani már ez évápríl 1-én, — aminek csak örülhetünk.

— **Megei pénzintézetek.** A dobsinai takarékpénztár 1880. évben 60000 frt részvénytőke mellett 6093 frt 15 krt nyert. Tartalékalapja 12804 frt 49 krra rúg. — A rozsnói takarékpénztár 1880. évi mérlegét. 13309 frt 28 1/2 krt. tiszta nyereséggel zárta le. (1879-ben 32712 frt 19 krt. volt a tiszta nyeresemény). — A jolsvai takarékpénztárnak 45000 frt részvénytőke mellett 3521 frt 56 krt. jövedelme volt. — A rimaszombati takarékpénztár mérleg- és vagyonkimutatási tábláján 1880. évi tiszta jövedelem 15074 frt 27 krt., forgalmi kimutatásában készpénz 1880. év végén 94043 frt 24 krt.

— **Orvosi műtétek.** Egy orvosi műtétről értesítik lapunkat, melyet érdemes agg tudorunk Lengyel Ferencz ur végzett, — egy szülési esetenél, hol a kised és anyjának halála forgott szóban; az öreg orvos a legügyesebb műtét szeresés bevégezése után megmentette az anyát. Sokáig éljen! — Egy másik emberbaráti eselekedet, orvosi ügyesség és önzetlenségről pedig dr. Pelech János dobsinai orvos tett bizonyosságot, ki 16 év óta megvakult állapotban lévő (mindkét szemére világtalan) asszonyt Giczén, kezelése alá vevén oly szerenésen gyógyította, hogy az asszony egyik szemére most már tökéletesen lát és olvas. Tette pedig azt nem csak minden jutalom reménye nélkül, hanem a gyógyítás ideje alatt saját hazánál minden szükségességgel ellátta.

— **Bálintok nevéstéle.** Két, igen kedélyes névnapi estélyről tudósítanak. Mindakettő Bálint napját előzte meg mult vasárnap. Az egyiket Jánosiban a megei központi köztisztelői árvaszéki elnöknl Török Bálint urnál tartották, a másikat helyben a kath. plébános — Mészáros Bálint urnál. Tisztelgők nem hiányoztak nevéstélyen és névnapon, a sok köszöntés mindenike azzal végződött, a mihez mi is járunk — hogy a két Bálintot az ég közhasznu működéseik körében — sokáig éltesse!

— **Farsang.** Megyénk ifjusága, mint már említettük, folyó hó 27-én tartja szokásos évi bálját, melyet illetőleg a meghívók már széküldettek, természetesen ez a bál egy kicsit „zárkörű” lesz, a mennyeiben csak a meghívottak vehetnek részt benne, a mi nem zárja ki azt, hogy mint rendezés, jól ne sikerüljön. — A eseteneki tüzoltó-egylet pedig tánczvigalmát a városház termében ma 20-án rendezi. — Rozsnyón a tüzoltó bálra (f. hó 26-án) a meghívók széküldettek. A parancsnokság nevében kiadott NB.-ben az mondatik, hogy a hölgyek egyszerűen jelenjenek meg, s úgy a nőknek, valamint a farsangolást már szegre függesztett férfiaknak ajánlatik a jegyek kettős adagjának vételét, hogy az egylet 1200 frtos új gépe (inkább kifizetése) mielőbb tisztázva legyen. — Erre a tánczmulatságra, mely minden évben nagy jövedelmű, városunkból is készülnek a fiatalok.

— **Tudomásul.** A gömörmegei ált. tan. egylet az 1880/81-ik évre következő pályatelt tüzé ki: — „Az iskola és társadalom egymáshoz való viszonya” s ezen tétel díjával egy darab 20 francos aranyt állapított meg. Hivatalos tisztelettel tudatom továbbá, az egylet pályázni kívánó tagjaival, miszerint a pályaművek az alapszabályok 16 §-nak szoros megtartása mellett, az az: „idegen kézzel tisztán írva, lapszámozva s szerző nevére rejtező jelű levélkével ellátva, a kitűzött határidőn belül (1881. mart. hó 1-éig) Fülep Benjamin bizottmányi elnökhöz — Rimaszombathra küldendők. Határidőn túl pályaművek nem fogadtatnak el.” — Kelt Feleden, 1888. február 5. Lenkey János, ált. tan. egyleti főjegyző

— **A helybeli kir. postahivatal ügyforgalma** az 1880. évben a következő: postautalványok bevételeből 133,110 frt 71 krt., utánvételeből 32696 frt 48 krt., — kifizetett postautalvány: 53,306 frt 24 krt., — kifizetett utánvétele 3465 frt 44 krt., — levélportó: 70 frt 86 krt., kocsipostai franko 1461 frt 18 krt., portó 2921 frt 68 krt.; — elárusított levéljegyek hoztak 4433 frt 50 krt. Mindezek beszoalgaltattak szeptember havig a kassai postaiszolgátsághoz, szeptembertől a budapesti főpénztárba összesen 110250 frt értékben.

— **A honvédelmi miniszter** valamennyi törvényhatósághoz rendeletet boesátott ki, hogy a mozgósítás esetére kirendelhető fuvaros kocsik és lovak létszámát tartalmazó kimutatás minél előbb küldessék be.

— **A jégről.** A korecsolózó egylet jégpályáján e heten elég jól találtak magukat a nemes sport barátai, hölgyek és ifjak, urnők és férjek egyaránt. Kezdek magokat beletalálni, csak az a kár, hogy nagyon közeledünk már a tavaszhoz, vagy inkább a tavasz közeledik mi felénk. Mint halljuk — a jövő hét valamelyik fagyos napján villanyvilágítás mellett Rácz zenekara fog jitszani egész estig!

— **A végrehajtási eljárásról** szóló törvényjavaslat tárgyalásánál a képviselőház igazságügyi bizottsága abban állapodott meg, hogy a tudósok és művészeknek hivatásuk betöltéséhez szükséges könyvei, munkái és szerei továbbá az iparosok, napszámosok és gyár-

munkásoknak a szakma folytatásához szükséges munka szerszámai s ezen felül a feldolgozás alatt álló, de 50 frt becsértéknel többet nem képviselő anyagok is, végrehajtás alá vontaték ne legyenek.

— **Magyargyűlölő pap.** A sajtónak nem szabad elhallgatnia semmit; jutalmazzon, ha érdemről van szó, sújtson ott, hol bűnre vagy ezt megközelítő nagy hibára talál. Egy fővárosi szélesen elterjedt napilapba beszivárgott az a hír, hogy megyénkbeli Forgáchfala községben a r. cath. lelkész pánszláv és a magyarságot gyűlöli. Ha csak ennyi volna — elhallgatnók, mert könnyen lehetne tartanunk hamis ráfogásnak, de izgatással s népámitással is vádoltatik a lelkész ur, ki nyíltan kimondja a templomban (a magyarok istenének hazában.) hogy a magyarság csak bolondság és a magyar nyelvet tanítani nem engedi azért, mert az egész szintén bolondság. Járat hírlapot, de tótót. Irja magát Andrej Rojkonak. Mi ezt fenntartással hozzuk nyilvánosságra, elvárva a lelkész úrtól, hogy érdemleges czáfolatot küld.

— **Suum cuique.** Sz. György urhoz betoppan egy izraelita s alázatos hajlongások között kunyorál tőle egy hivatalos bizonyítványt, melyben hangsúlyozva legyen, hogy az ő Rebekája — boldog. A polgármester ur nagyot néz végig a vakmerő követelőn, majd mikor ez a divatos lekenyerezési összeget (200 frt) előmutatja — két bérmentési legyintéssel kitovábbítatik a tanács-szobából. Egy mperez mulva ugyanaz visszajön — panaszkodik a polgármester urnak (alá Sz. Györgynek), hogy őt Sz. György pofon ütötte, kér satisfactiót. Az örökösen jó humoru polgármester — szokott terminus technicusával lakonice csak ennyit felelt: „Jól tette, okosan tette, én is ugy esekedtem volna!” Tableaux. (Ha ez farsangi kaesa, lék alá öljük.)

— **Tolvaj öngyilkos.** Egy gömör-panyiti napszámos, kit esűf néven Senki Samunak hívták — munka nélkül lévén, a lopás mesterségét kezdte, gyakorolta; azonban már a második esetben folsült, rajtakapták, a közsévi pandurok elverve s összekötözve vitték Tornallyára, becsukták egy istállóba, a hol a szerencsétlen felakasztotta magát.

— **Helyesirás reform.** Az akadémia nyelvtudományi bizottsága elhatározta, hogy a kétjegyű mássalhangzók azentul nemesak a tőszóban, hanem a ragozás eseteiben sem keil kétszerezni, hanem csak jelezni. Valamint azt írjuk: buggyan, frecesen stb., szintén esonkithatjuk azentul az ilyeneket: öcse, gonosszá, tavasszal, — ággyal stb. — Rövid hírek ez is jó és hasznos.

— **Ritkaság.** Tótpokorágyon egy gazdának tehene egyszerre három borjut hozott a világra s mind a három él.

— **Borzasztó rablógyilkosság.** Rozlozsnynön borzasztó rablógyilkosság történt f. hó 13-án éjjel. A nevezett község alsó malában a molnár és nejét meggyilkolták. A gyilkosok rémitó kegyetlenséggel hajtották végre tettüket, midkét áldozatot iszonyuan eltorzították. A molnár neje áldott állapotban volt s midőn reggel 8 órakor az áldozatokat megtalálták, a gyermek még élt s mozgott az anya testében. A nyomozásokat Somodi, rozsnói járási esendbiztos vezeti, eddig a tetteseknek semmi nyoma.

— **Sorsolás Losonczon.** A losonezi ev. egyház által márczius 15-ére rendezett sorsjátékának 601 darabra menő nyereménytárgyai, az ottani Vankovics-féle kereskedés és Steinhibel ékszerész kirakataiban közszemlélre vannak kiteve. A mostani vásár alkalmából a vidéki közönség a nagyszerű nyereménytárgyak láttára, ugyszólva ostromolta sorsjegyek végett

a két üzletet, a melyeket Losonc-on és közel vidékén csak a nyereménytárgyak kiállítása után terveztek eladni. Az első tárgy 2000 frt értékű ezüst thea készlet, a második 1000. frt értékű ezüst asztali készlet, a többi nyereménytárgyak 100, 50, 25 és 10 frt értékűek.

— **Egy agglegény tanácsai.** A farsang alkalmából egy agglegény arra figyelmezteti társait, hogy csak azok vállalkozzanak Hymen rózsánczainak elviselésére, kik meggondolják a következő tiz kérdést: 1. menyasszonyod személyét, kedélyét vagy — hozományát szereted-e? — 2. Birsz-e annyi lelkierővel, hogy meggyőződésedet az asszony kérelmei ellen is fenntartsd vagy hogy ne éreztesd feleségeddel, ha valahol megbosszantanak? 3. Tudsz-e türelemmel az ebédre várakozni? 4. Tudsz-e dolgozni gyereksírás mellett? 5. Vigkedélyű tudsz-e lenni nappal, ha éjjel nem aludtál? 6. Tudsz-e szakítani korhely barátokkal? 7. Meg tudod-e állani minden morgás nélkül a nagy mosás és tisztogatás napjait, és nem dummogni, ha elszórt a leves? 8. Beéred-e azzal, ha tied az utolsóelőtti sző? 9. El tudod-e viselni az ellenmondást, ha tudod, hogy neked van igazad? 10. Karjaidra tudod-e venni a gyereket s nyugodt maradni, ha a gyerek sír?

— Az „**Ország-Világ**“ mult egész évi folyama 4 frtért eladatik. Utasítást ad a szerkesztőségi iroda vagy a kiadó-hivatal.

CSARNOK.

Kühn Herkules kalandjai.

— Regény —

Irta: **Sue Jenő.** — Fordította: **B.**

(15-ik közlés.)

— Megmondod nekik, hogy mint jó testvér, köztük akarod az éjszakát tölteni s egy palasz kill-devilt*) velük meginni; nóm majd ad egy teli üveggel. Ok rem főgják ezt visszautasítani merni, félelemből, nehogy gyanut költsenek.

De légy ovatos.

— Oh massera! — szóla Cupidó a szemrehányás bizonyos hangján.

— Nem, nem, — válaszolá Bel-Cosim. — Miattad nyugton vagyok, de az a Tucketituk, az a tömlő?!

— Az már igaz Massera, a kövér zenész épen olyan nagyon szerez egy rummal telt lopótököt, mint egy üreset mely kecskebőrrel van bevonva s neki hangszer gyanánt szolgál; de én jót állok érte haa Sporterfigdt ültetvény és urnője javáról van szó.

— Tehát menj és keresd föl a két iker-szörnyet, kik ép ugy ikrek a gonoszságban, mint arcaikra nézve. Az idő későre jár; nemsokára út a gonosz tettek órája.

— Legyen nyugodt massera; Cupidó mindent megtesz, mit egy hü szolgának tenie kell.

— Tudom. Most menj — szóla Bel-Cosim; a felügyelő és rabszolga elváltak.

Felőlával e beszélgetés után Cupidó és Tucketituk egy lámpát, teli lopótök rumot s néhány pogácsa félet hozva magukkal, hal-kan léptek be a szobába melyben a két testvér vala. Ezek alvának vagy pedig tetették magukat.

Cupidó fölnyitá lámpáját s megvilágítá a két mulatt arcát, kik egy függő ágyon egymás mellett aludtak.

Ugy látszik, mintha a legmélyebb álomban volnának. Léleketük nyugodt mély és

*) Ördöghalál, egy neme a rumnak,

szabályos volt. Mi sem árulta el az erőlködést, mely a mesterséges, a szülő alvást jellemzi.

Miután Cupidó és Tucketituk egy pillanatil megfigyelték őket, kétkedő pillantást váltának egymással. A kövér zenész halkan susogá társához: — oly nyugodtan látszanak aludni mint egy kis gyermek nádkosarában. Nagyon is ártatlan álmodnak van olyan ember segédjeikkel mérve ki a koponyákból dobokat készített.

Cupidó válasz helyett még egyszer megfigyelte őket átható tekintetével; mi sem árulta el neki hogy a mulatok őket ámitanák.

Még egy kísérletet akart tenni, kissé lefelé fordítá a lámpa világát s egy forró viasz esepet esőpöntött Tarpoén homlokára.

A mulatt meg sem mozdult. Léleketének szabályossága nem szakadt meg.

— Ez nem alszik — szóla Cupidó halkan a zenészhez. — E váratlan fájdalom az alvót felköltötte volna.

— Ellenkezőleg — szóla Tucketituk; — álma oly mély hogy nem érez semmit.

— Mit használ ez? O áruló. Engedd végrehajtani urnak parancsát és őket meggyilkolni. Mi elrejtjük azután hulláikat, te már tudod hová. —

Es zajjal vont elő egy kést a tokból, gyors mozdulattal emelé föl karját és hirtelen leboesátá a kés pengéjét Sziliba meztelen mellére és pedig oly közel, hogyha egy hajszálnyira tovább megy — a mulatt bőre meg lett volna sértve. —

Sziliba meg sem mozdult — és a legnagyobb nyugalommal folytatá álmát.

— Nem, nem — ezek oly mélyen alusznak, mint valami Logaoo (*) a téli időben. Annál jobb legalább nem kell velök beszélgetnünk. — és én inkább kész vagyok orrom likaival egy a tűzben izzóvá lett fuvolat fujni, mint ilyen szörnyekkel az éjszakát tölteni. Kövesd tanácsomat Cupidó — és ülünk le amoda; kiszívjuk pipáinkat és nem vesszük le szemünket róluk, és még azon előnyünk is meg lesz, hogy nem leszünk kényszerítve a dagnunút és Kill-devilt velök megosztani, és holnap reggel e fajta vendégektől is meg lesz szabadtiva Sporterfigdt — a kik épen oly sok szerencsétlenséget okoznak, mint Urow-Kurow.

Cupidó engedett a zenész érvelésének. A két fekete elővette pipáját, mely szent János-kenyérfa vesszejéből és agyagból volt készítve — leültek a függő ágy alá és megkezdtek az éjjeli örállást.

A két mulatt nem aludott; de ön uralmuk oly nagy vala, hogy az egész jelenet tartama alatt bámulandó módon viselték magukat.

Cupidó közel az ajtóhoz ült, Tucketituk pedig közel az ablakhoz. Csevegtek és pipálgattak, nem látszott, hogy valami akaratlan, véletlen állom vehetne rajtuk erőt, a mint azt a két testvér reménylte.

Ok nagyon is megalvának szokva, egymást a legesekeylebb mozdulat által is egyről másról értesíteni — oly éles elmével bírtak, hogy alig észrevehető jelek által egymás gondolatait is kitalalhatták.

Igy Tarpoén rátevé ujjait Sziliba szívére, megszorítá kétszer, és értésére adá testvérenek, hogy a két feketét meg kellene gyilkolni.

Ez könyökével halkan visszalöke testvére karját, és ez által értésére adá, hogy ő véleményét nem osztja, mialatt az ő erősen felszívott léleketje, melyet ismét hosszú erős lehelettel kibocsátott, eléggé értesíté Tarpoént, hogy be kellene várni a két fekete elalvását, hogy valamit merészellenek.

Szerencsétlenségükre azonban ugytetszett,

*) A Bii — vagy lajhár, a négerknél a Logaoc nevet viseli.

mintha Cupidó és Tucketituk a kill-devilt tulságos élvezése folytán, melyet a áipával ki ki eserélgettek — mindinkább meg-megújuló csevegséi tehetséget nyertek volna.

A két mulatt tehát kényszerítve vala — legalább ezen éjszakára — gyilkos szándékával föl hagyni — mert ok nem akartak valami ügyetlen kísérlet által gyanut gerjeszteni.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

Andrási Mórnak helyben. A közvélemény hangulata ön iránt ellenséges nem lehet E. G. multi kis ezikke miatt. Ha a közönség pártfogása — mint nekünk írja — ön mellett szól, szükségtelen volt azon közönség előtt (miután mindent megmondott) újból védekeznie. Különben mi a meddő polémiát meg a „nyílt tér”-ben is ellenezük.

Gonosz E. A jelző nem illeti meg önt. Magáde-véllel kedveskedünk, ha sűrű teendők idét enged. Üdvözlét!

R. R. Boesásson meg nagysád, neve feledésből maradt ki az urnából. A fátvölt használni fölösleges, **B. T.** Kontárkodás, badarság!

T. L. L'ha pagate!

S. A. Az otrombaság netovábbja. Nagyon hiszékeny patiens, ki ártalmas szerhez folyamodik.

Szerelmes. Igyekeztek olyasmivel fellépni, mely nemesak erző szívre, de gondolkodó főre, is mutat.

R. G. Arvaváralja. Fennall-e még Arva vára? — **k.** — **f.** Elég ügyes arra, hogy helyet szorítsunk neki, bár nem közelíti meg a ezelt s igen járt uton halad; előbb azonban nevé közölje velünk vagy látogatását várjuk a déleesti órákban.

— **i.** — **l.** Meddig tart ez így?!

A bécsi lottóban feb. 12. kihuzott számok:

23, 29, 61, 39, 8.

Piaczi árak: Rimaszombat, 1881.

február hó 19-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanevek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

Buza hectoliterenkint	9.—	8.50
Feles	—	8.00
Rózs	8.—	7.00
Árpa	5.60	5.50
Zab	2.35	2.15
Kukoricza	5.50	5.—
Bab	12.00	9.00
Kása	14.00	12.00
Burgonya	—	2.25
Buza métermázsánkint	10.80	10.40
Feles	—	9.00
Rózs	8.80	8.50
Árpa	6.20	6.—
Zab	5.50	5.45
Széna, kötött	—	1.60
Tak, szalma	—	0.55
Alom-szalma	—	0.35
Zsúp-szalma	—	1.10

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Porubszki Pál.

Szerkesztőtárs: **Fóthi Kovács Béla.**

Nyílt tér.*)

Eszényi Gézának végválaszul.**)

Ön birtokomban levő és tanuk előtt felmutatott saját kéziratait megtagadta. — ön provokált engem párbajra 1-ször, s most már tőlem várja azt? az elsöben hol a jellemesség, a másodikban hol a logika, a józan következtetés? Szégyelje magát! Ez utolsó szavam férfiatlan és lovagiatlan eljárására.

Andrási Mór.

*) E rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a Szerkesztőség.
**) Ezt az ügyet lapunkra nézve befejeztéknek nyilvánítjuk. Szerk.

H I R D E T É S E K.

Árverési hirdetmény.

A rimaszombati kir. Törvényszék f. é. január hó 8-ról 55 sz. p/a. kelt végzése folytán vagyonbukott jolsvai lakos Czikornyay Dániel esődtömegéhez tartozó s a jolsvai 58. 712. 791. 842. 1049. 1053. 1221. 1528. és 1569. számú telek-jegyzőkönyvekben jegyzett ház, belsőség s — földbittek felelőrszéből álló, s 3795 frtra becsült — ugy szintén a ratkói 238. 311. 386. és 479 sz. telek-jegyzőkönyvekben irt, ház és földbirtokból álló s 147 frtra becsült ingatlanságok, és pedig a jolsvai ingatlanok: folyó 1881. évi febr. hó 28-án, esetleg marez. hó 28-án s következő napokon, mindenkor 10 óratól kezdve Jolsván a városház termében, a ratkóiak pedig folyó 1881. évi mart. hó 5-én, esetleg april hó 5-én d. u. 2 órakor Ratkón a városi teremben, 10% bánatpénz előleges letétele mellett nyilvános árverés útján* fognak eladatni. — További feltételek addig is Madarász Soma tömeggondnok urnál Jolsván, és Nagyöröczén a kir. közjegyzői irodában megtudhatók.

Kelt Nagyöröczén, 1881. február hó 8-án.

2—3

Ferdinandy János, kir. közjegyző.

A „Gömörmegyei nép- és iparbank“

évi rendes közgyűlését folyó év február hó 25-ik napján d. e. 9 órakor tartandja Rimaszombatban, a „Három Rózsa“ ezimű vendéglő nagy termében, melyre a t. cz. részvényes tagok tisztelettel meghivatnak. — Rimaszombat, 1881. február 9-én.

2—2

Az igazgatóság.

Haszonbéri hirdetés.

Biró Pál urnak Simonyiban fekvő s 305 osztályozott holdat tevő — belsőség, szántó föld és rét birtoka — az ahoz tartozó kényelmes lakóház gazdasági épületek s a regale-jövedelemmel együtt folyó 1881. évi szent Mihály napjától kezdve több évekre haszonbérbe kiadó.

A feltételek iránt bővebb értesítést ad **Molnár József** ügyvéd Rimaszombatban.

3—3